

dum mandata, ponendo illam in aliqua speciali revelatione, aut doctrina, et illuminatione Dei; invenit etiam quomodo, si urgeretur a catholicis, posse sine sui erroris diminutione fateri gratiam simpliciter necessariam ad bene operandum; sed nomine gratiæ intelligebat ipsum liberum arbitrium, quod dono, seu gratia creationis accipimus a Deo, ipsam etiam legem, quæ communiter datur omnibus. Nunc cum ulterius instaretur a catholicis, ut fateretur gratiam talem, quæ non daretur ex meritis; ad hoc etiam invenit quomodo affirmaret gratiam aliquam non ex meritis datam, aut omnino ex nullis meritis, neque condignis, neque de congruo, aut saltem non ex condignitate, etsi de congruo. Et dicebat gratiam quæ non datur ex meritis, esse ipsam naturam cum libero arbitrio, quam beneficio creationis ante omnem meritum accepimus, gratiam vero, quam ex æquali merito habemus, etsi non rigoroso, sed innixo misericordia Dei, esse gratiam remissivam peccatorum, quæ est gratia sanctificans, quam ultra naturam, et legem nobis a Deo dari fatebatur, ut ex verbis S. Augustini epistola cv, et aliis locis citandis, deducemus.

VIII. Ut autem in hac parte melius possit Pelagii sensus manifestari, advertendum est, p. Suarez, tomo primo de gratia, prolegom. v, cap. ii tenere quod ex sententia Pelagii probabiliter colligitur ipsum non agnovisse gratiam internam sanctificantem nos, neque virtutes, seu dona infusa, cum hæc propter actus supernaturales dentur, ad quos nullam gratiam Pelagius requirebat. Nam etiam in Adamo ante peccatum, nullum donum agnovit præter naturalia, et sic dixit nos generari in eo statu in quo Adam fuit conditus. Et licet in parvulis posuerit gra-

tiam adoptionis, tamen in adultis dicit hanc dari secundum merita, et sic potius esse præmium, quam gratiam, neque in parvulis dixit esse internam, et inhærentem. Et in hoc ultimo etiam convenit p. Vasquez, ii tomo in i-ii, disp. ccvii, cap. viii, num. lxxvii et sequentibus, ubi docet Pelagium nusquam concessisse donum remissionis esse novam gratiam distinctam a pœnitentia, et contritione, sed eam dari tamquam condignam remunerationem, aut effectum pœnitentiæ, eo quod in Concilio Palæstino, ubi causa Pelagii fuit discussa, inter alia objectum illi fuit duodecimum capitulum errorum ejus: « Quod pœnitentibus venia non datur secundum gratiam et misericordiam Dei, sed secundum merita, et laborem eorum, qui per pœnitentiam digni fuerint misericordia. » Sentiebat ergo Pelagius donum remissionis non esse gratiam, sed secundum materia pœnitentiæ, et contritionis pœnitentibus dari. Unde proponitur ipsi a Concilio forma abjurandi prædictum articulum, sic: « Ut fateatur secundum gratiam, et misericordiam Dei veniam petentibus dari, non secundum merita eorum, quandoquidem etiam ipsam pœnitentiam donum Dei dixit Apostolus, cum ait: Ne forte det illis Deus pœnitentiam. » Ubi advertit Vasquez noluisse patres definire ideo gratiam remissionis esse novam gratiam, quia ipsa contritio, et pœnitentia non sit sufficiens forma ad delendum peccata, sed hoc voluisse obtinere a Pelagio, ut fateretur veniam, et remissionem peccatorum esse gratiam, et dari secundum misericordiam pœnitentibus, quia ipsa pœnitentia datur a Deo secundum gratiam, et est vere donum gratiæ, et misericordiæ Dei.

IX. Nihilominus si diligenter verba Augustini quibus Pelagii senten-

tiam explicat, conferantur, existimo sententiam Pelagii in hac parte fuisse, quod gratia remissiva peccatorum erat donum, et gratia supernaturalis, eaque interne renovans, seu instaurans naturam, non extrinsece tantum condonans; secundo etiam existimasse quod ista gratia remissiva vere, et proprie erat gratia donata ex misericordia Dei, licet ex aliquo merito large loquendo de merito innixo orationi, et fidei, aliisque dispositionibus, ut pœnitentiæ, et contritioni. Sed in hoc maxime errabat, et a catholicis dissentiebat, quod istas dispositiones, seu merita præcedentia negabat esse ex gratia auxiliante, sed ex viribus liberi arbitrii, et ideo concedebat merita aliqua, saltem de congruo, præcedere justificationem, sicque illam non esse mere gratiam, quod tamen vehementer urgebant Concilia, et patres ut abnegaret Pelagius.

Prima pars de supernaturalitate gratiæ remissivæ in sententia Pelagii, probatur contra p. Suarez, præsertim ex duplici loco Augustini.

X. Primus est in libro secundo de peccato originali, cap. v, ubi citans libellum quemdam Cœlestii discipuli Pelagii, quem Romam miserat: « Verba, inquit, ejus ista sunt. Infantes debere baptizari in remissionem peccatorum secundum evangelium confitemur, quia Dominus statuit regnum cœlorum non nisi baptizatis posse conferri, quod quia vires naturæ non habent, conferre necesse est per gratiæ libertatem. » Sed gratia quæ datur ad id quod vires naturæ non habent, supernaturalis est; quod enim est naturale, ad aliquas vires naturæ pertinet, quod vero superat naturam, naturale est: ergo gratiam remissivam peccatorum quæ ad regnum cœlorum confertur, supernaturalis ab istis ponebatur, quia hoc vires naturæ non habent,

sed ad gratiæ virtutem pertinet. Primo, si recte perpendatur, Pelagiani non ponebant gratiam baptismi in parvulis propter tollendum aliquod peccatum, quia ipsi peccatum originale negabant; sed ut intrare possent in regnum cœlorum, quod superat vires naturæ, ut Augustinus docet ex ipsorum sensu, libro primo contra duas epistolas Pelagianorum, cap. xxii. Non ergo ponebant gratiam remissivam in aliqua condonatione extrinseca peccati, quia tale peccatum non ponebant in parvulis, sed in aliquo adoptante, et elevante ad regnum cœlorum.

XI. Secundus locus est in libro de natura et gratia, ubi aliam rationem insinuat propter quam Pelagius hoc donum docebat esse supernaturale, seu supra totam naturam, dicit enim sic cap. xviii: « Divinitus tamen expianda esse peccata (scilicet adultorum) ac pro eis Dominum exorandum esse fatetur (Pelagius) propter veniam scilicet promerendam, quia id quod factum est infectum facere, multum ab isto laudata potentia naturæ, et voluntas hominis, etiam ipso fatente, non potest: quare ista necessitate restat ut oret ignosci. » Ubi clare agnoscit Pelagius donum hoc remissionis peccatorum esse aliquid supernaturale, quia dicit esse divinitus datum, et a potentia naturæ, et voluntatis fieri non posse, ideoque pro illo esse exorandam misericordiam Dei. Quod autem est supra potentiam naturæ, et voluntatis, et divinitus datur ex misericordia divina, supernaturale beneficium, et gratia est, cum supra naturam, ejusque potentiam ponatur.

XII. Quod vero hoc donum sanctificans, seu remittens peccata, et adoptionem ad vitam æternam præbens, Pelagius diceret esse aliquid internum, non ita clare videtur di-

xisse, neque hoc vocabulo interni, esse usum, quia de hoc non videbatur tunc esse controversia, an justificatio fieret per aliquid internum nobis inhærens. Sed tamen quantum conjici datur ex ipsa catholicorum disputatione, et verbis Pelagii, non videtur constituisse hanc justificationem in sola extrinseca remissione peccatorum, sed in aliqua interiori renovatione; tum quia justificationem ponebat, et remissionem peccatorum in forma consueta, qua communiter admittebatur ab Ecclesia catholica, si quidem in hoc nunquam fuit specialiter accusatus, aut damnatus, quod justificationem non poneret sicut Ecclesia catholica, sed in aliqua tantum condonatione extrinseca; tum etiam quia per istam gratiam dicebat instauratam in melius esse naturam, instauratio autem renovationem dicit, et non solum condonationem extrinsecam, non enim intelligi potest instauratio naturæ, per solam extrinsecam denominationem, quia natura in se diminuta est, et sic indiget in se instaurari; nec nos modo aliter significamus internam hanc gratiam, nisi nomine renovationis, quæ idem est quo instauratio. Quo vero Pelagius diceret gratiam remissionis esse instauratam naturæ, constat ex Augustini olibro de gratia Christi, c. xxxvii, ubi refert verba Pelagii sic dicentis: « Quod si etiam sine Deo homines ostendunt quales a Deo sint facti, vide quid Christiani facere possunt, quorum in melius per Christum instaurata natura est, et qui divinæ quoque gratiæ juvantur auxilio. Naturam in melius instauratam (subdit Augustinus) remissionem vult intelligi peccatorum. » Quod alio loco in hoc ipso libro satis demonstravit, ubi ait: « Etiam illi qui longo peccandi usu obduruerunt, instaurari per pœnitentiam possunt. »

Sic Augustinus quibus verbis manifeste docet quid Pelagius sentiret de ista gratia remissionis, quam dicebat nostram instaurare naturam, ac per hoc internam esse gratiam non negabat. Nec obstat quod virtutes infusæ propter actus dentur, ad quos actus gratiam negabat dari Pelagius. Non, inquam, obstat, tum quia gratia quam negabat solum erat gratia illa auxilians, et per modum transeuntis, quæ ad singulos actus datur, non habitualis, quæ pro pluribus actibus servit; tum quia gratiam saltem asserebat dari ad facilius, et sic saltem sub hac moderatione virtutes illas non negabat; tum denique, quia quidquid sit de virtutibus, de quo nihil Pelagius expressit ut a gratia condistinguuntur, de ipsa tamen gratia remissionis, quidquid illa sit, nec supernaturalem negavit, nec internam.

XIII. Secunda vero pars nostræ assertionis, quod scilicet hanc gratiam remissivam donatam censeret ex misericordia Dei, et distinctam a pœnitentia, licet ex aliquo merito, seu dispositione datam, ponendo tamen (in quo maxime errabat) hoc meritum, seu dispositionem esse in nobis ex viribus liberi arbitrii, probatur contra p. Vasquez, quia Pelagiani dicebant: « Illam dari ex misericordia Dei, et esse gratiam præter naturam, et legem, et pro ea Deum esse orandum, » quæ omnia sunt manifesta signa gratuiti beneficii, et hoc ipso quod ponebant ex meritis pœnitentiæ, aut fidei dari, distinctam illam docebant esse ab ipsa pœnitentia, alias non daretur ex illis tamquam ex meritis si distincta non esset: merita vero quæ misericordiam Dei exorabat, et manifestum est non fuisse condignitatis, sed dispositionis congruæ. Singula probemus.

XIV. Dicebant Pelagiani esse

istam gratiam ex misericordia Dei, et orandum pro illa Deum, ut patet ex Augustini libro de natura et gratiæ, c. xxvi, ubi inducit verba Pelagii sic dicentis: « Adhibet quidem huic etiam parti, si quando necessarium fuerit, misericordiam suam Deus, quia homini post peccatum ita subvenire necesse, non quia Deus causam hujus necessitatis optaverit. » Et subdit Augustinus: « Videtisne, quomodo non dicat necessariam misericordiam Dei, ut non peccemus, sed quia peccavimus, » id est, propter peccata præterita, ut dimittantur, indiget homo misericordia Dei, et sic gratia remissiva ex misericordia datur apud Pelagium. Dicebat pro ea esse orandum Deum (quas tantum orationes negabat pro gratia auxiliante, oratio enim est clarissima gratiæ testificatio) ut constat ex eodem libro de natura et gratia, c. xviii: « Divinitus tamen expianda esse peccata commissa, et pro eis Dominum exorandum esse fateatur, propter veniam scilicet peccatorum promerendam. » Dicebat esse gratiam datam a Deo præter legem, et naturam, ut patet ex Augustini libro de gratia, et libero arbitrio, c. xiii, ubi inquit: « Dicunt etiam Pelagiani gratiam Dei quæ data est per fidem Jesu Christi, quæ neque lex est, neque natura, ad hoc tantum valere, ut peccata præterita dimittantur, non ut futura vitentur, vel repugnantia superentur. » Ergo Pelagius ultra legem, et naturam ponebat ipsum donum remissionis esse gratiam.

XV. Dicebat non esse ex meritis simpliciter, et de condigno, sed largo modo, et innitendo misericordiam Dei, tum quia, ut vidimus dicebat Deum adhibere misericordiam suam propter peccata præterita, scilicet ut indulgeantur, et Deum pro ista venia esse orandum, quod utique ad gratiam pertinet, non

ad justitiam; tum etiam quia Augustinus referenti epistola cv, quomodo Pelagiani faterentur gratiam aliquam sine meritis dari, dicit hanc gratiam ipsos dixisse esse naturam, et legem, quia hæc nullis meritis nostris præcedentibus dantur nobis ipso beneficio creationis. Quod Augustinus ibi impugnat, quia hæc non est gratia redemptionis, et propria fidelium, de qua hic loquimur, sed creationis, et omni homini communis. Subdit autem de remissionis gratia Augustinus: « Possunt quidem dicere remissionem peccatorum esse gratiam, quæ nullis præcedentibus meritis datur. Quid enim boni meriti habere possunt peccatores? Sed nec ipsa remissio peccatorum sine aliquo merito est si fides hanc impetrat. Neque enim nullum est meritum fidei, qua fide ille dicebat: Deus propitius esto mihi peccatori. Restat igitur ut ipsam fidem unde omnis justitia sumit initium, non humano, quod isti extollunt, tribuamus arbitrio, nec nullis præcedentibus meritis, quoniam inde incipiunt quæcumque sunt merita, sed gratuitum donum Dei esse fateamur, si gratiam veram, id est, sine meritis esse fateamur. » In qua auctoritate illud ponderandum est, quod Augustinus numerans etiam inter ipsas gratias, seu beneficia, quæ sine meritis dantur, aut opponens quod numerari posset a Pelagio, remissionis donum, solum dicit quod talis remissio, si impetratur per fidem, aliquo merito impetratur, quia non est fides ipsa nullum meritum. Nec in hoc dissentit, aut contradicit Pelagio, quod fides aliquod meritum sit remissionis obtinendæ, sed docet hanc fidem, quæ sic impetrat, non esse ponendam ex libero arbitrio, ut ponebat Pelagius, sed ex gratia, quia sic veram gratiam fateretur, quæ ex nullis meritis esset, eo quod etiam ipsa dispositio, et

ipsum meritum ex gratia est. Sed constat, quod dispositio ad gratiam justificantem, quæ est per fidem, orationem, et pœnitentiam, solum potest fundare meritum secundum quid, et innixum misericordiæ Dei ad obtinendam remissionem peccatorum : hoc ergo solum ponebat Pelagius, nec in hoc arguitur ab Augustino quasi poneret meritum ex justitia, et de condigno ad gratiam, sed ad hoc recurrit, eumque de hoc arguit, quod hoc meritum fidei dicebat esse ex nobis; catholici vero a gratia, quæ est initium fidei, orationis, et pœnitentiæ.

XVI. Confirmatur, quia Augustinus expresse fatetur in epistola CVI, se convenire cum Pelagianis in hoc, quod fides meretur gratiam remissionis, differre vero quia ista fides non ponebatur a Pelagio esse ex gratia (scilicet auxiliante) sicut a catholicis ponebatur : sed quando Augustinus fatetur fidem mereri gratiam justificantem, solum loquitur de merito secundum quid, et innixio misericordiæ Dei, ita quod meritum sit idem quod dispositio ad gratiam, non autem de merito simpliciter, et de condigno, ad hoc enim præcedere debebat gratia sanctificans : ergo tale meritum, et non majus ponebat Pelagius : quod etiam constat, quia non obstante ista fide, et oratione, quæ præcedit, dicebat ex misericordia Dei dari veniam peccatorum, et Deum pro ipsa esse orandum : non ergo ponebat fidem tamquam meritum ex justitia, licet illam poneret non esse a gratia. Major constat ex ipsis verbis Augustini in dicta epistola CVI : « Si quis autem dixerit quod gratiam bene operandi fides meretur, negare non possumus, imo vero gratissime suscipimus : hanc enim fidem volumus habeant qua impetrent charitatem (quæ sola vero bene operatur) isti fratres nostri qui multum de suis operibus glo-

riantur. » Et infra : « Nec dicat sibi, si ex fide, quomodo gratis justificati? Quod enim fides meretur, quomodo non potius redditur, quam donatur. Non dicat ista homo fidelis, quia cum dicitur, ut mereatur justificationem, habeo fidem, respondetur ei quid habes quod non accepisti? » Ecce quomodo Augustinus non negat fidem mereri, seu impetrare justificationem in eo scilicet merito quod in nondum justificato esse potest, scilicet quod innititur misericordiæ Dei, et orat sibi dari, non utique ex justitia, sed ex gratia; quod totum dicebat etiam Pelagius, cum ita poneret ex fide, seu pœnitentia dari nobis remissionem; quod tamen ex misericordia Dei dabatur, et pro ea Dominum orandum esse dicebat. Totus ergo error Pelagii in hoc puncto, ad id reducebatur, quod illam dispositionem, seu pœnitentiam, aut fidem dicebat esse ex libero arbitrio, non ex gratia, ac per hoc gratia justificationis non dabatur sine ullis meritis, et simpliciter gratis, quia aliquam dispositionem supponebat ortam non ex gratia, sed ex natura.

XVII. Ex quo patet non bene impugnare Vasquez eos qui dicebant Pelagium non errasse in eo quod ponebat gratiam remissionis esse novam, et distinctam gratiam a fide et pœnitentia, eamque ex meritis istorum dari tamquam ex meritis aliqujus congruitatis, seu dispositionis, quæ innituntur misericordiæ Dei, sed in eo errasse, quod istam dispositionem, et fidem, et pœnitentiam dicebat esse ex libero arbitrio, non ex gratia Dei. Quod enim novam, et distinctam gratiam poneret esse ipsam remissionem a fide, et pœnitentia patet, quia illam dicebat ab istis impetrari, et mereri : ergo distinctam censebat : similiter illam dicebat ex misericordia Dei provenire, et pro ea Dominum esse exorandum : istas vero dicebat esse ex libe-

ro arbitrio, non ex gratia Dei : ergo illam solum censebat gratiam, et distinctam ab istis. In eo autem quod ponebat istam gratiam impetrari ex meritis fidei, non obstante quod ex misericordia Dei dabatur, etiam catholici conveniebant; differentia vero erat, quod isti ponebant fidem ex gratia, et similiter pœnitentiam; ille vero ex natura. Solum ergo in isto condemnabatur Pelagius, non in eo quod gratiam remissionis poneret esse gratiam distinctam, et impetrari a fide.

XVIII. Unde solvitur fundamentum Vasquez, dicimus enim, quod Pelagius concedebat donum remissionis esse novam gratiam distinctam a fide, et pœnitentia, imo illam solum dicebat esse gratiam, non istas, quia istas ponebat esse ex libero arbitrio, illam supra vires naturæ, et voluntatis, et a misericordia Dei petendam. Nec dicebat eam dari ex meritis fidei, aut pœnitentiæ, tamquam ex meritis de condigno, et ex justitia sed ex meritis secundum quid innixis misericordiæ Dei. Quod etiam non negabant catholici, sed tamen dicebant hæc merita, et has dispositiones esse ex gratia auxiliante, Pelagius ex libero arbitrio, et in hoc errabat. Unde in hoc sensu illi objicitur a Concilio Palæstino, quod ipse diceret veniam non dari secundum gratiam, et misericordiam Dei, sed secundum merita, et laborem eorum, qui per pœnitentiam digni fuerint misericordia, quia videlicet, licet ipse diceret dari gratiam istam per misericordiam Dei, tamen dicebat præcedere ad hanc misericordiam, et gratiam impetrandam merita, seu dispositiones, quæ erant non ex gratia, sed ex libero arbitrio, et sic non ponebat gratiam remissionis esse simpliciter gratiam. Unde Concilium proposuit ipsi abjurandum hunc articulum, et jussus est ut fateatur

secundum gratiam Dei veniam dari, quia etiam ipsam pœnitentiam donum Dei dixit Apostolus, quem articulum etiam refert Augustinus dicta epistola CVI, quia scilicet sensit Concilium totum errorem Pelagii ad hoc devolvi, quod existimabat dispositiones, seu merita illa fidei, quibus impetramus gratiam remissionis non esse a gratia, sed a viribus liberi arbitrii, et hoc oportebat abjurare.

Fundamenta p. Suarez soluta sunt: constat enim Pelagium, licet poneret parvulos nasci sine peccato originali, et sic quoad hoc esse sicut Adam in statu innocentie, tamen propter adipiscendum regnum cœlorum, et in adultis propter remittenda peccata commissa, donum supernaturale gratiæ admisisse.

TERTIA MODERATIO PELAGII, QUOD GRATIA AD SINGULOS ACTUS DATUR.

XIX. Catholici tot ambagibus et subdolis Pelagii æquivocationibus pulsati, ut ipse tandem directe, et de plano fateretur gratiam illam, quam catholica Ecclesia ad bene operandum necessariam docet, et a Deo supplicat, ad tollendam omnem ambiguitatem, qua ipse se occultabat, dixerunt ut fateretur gratiam Dei ad singulos actus dari. Per hoc enim dabatur intelligi, quod gratia de qua erat controversia cum Pelagio, non erat natura, non liberum arbitrium, non lex; postremo nec ipsa gratia habitualis, et sanctificans, quia hæc omnia non erat necesse a Deo dari pro quolibet actu sigillatim; semel enim data pro pluribus actibus serviunt, eodem enim libero arbitrio, eadem lege, eodem habitu gratiæ plures actus eliciuntur, et non pro quolibet actu de novo dantur. Volebant ergo catholici